

Els comerciants denuncien que l'estat espanyol els obligarà a fer un esforç afegit per amortir la repercussió de la puja de l'IVA en els preus, i evitar de perdre més clients.

Cornuts i pagar l'IVA

Al juliol els productes i serveis seran una mica més cars. L'executiu espanyol apujarà l'IVA del 16% al 18%, i el tipus reduït passarà del 7% al 8%. La mesura ha despertat rebuig en els consumidors i els empresaris, que denuncien que aquest augment els perjudicarà directament. Madrid ho justifica en la necessitat de contenir la despesa pública sense haver de retallar prestacions socials.

En temps de crisi i vaques magres per a la caixa enregistradora de l'estat espanyol, el baló d'oxigen més fàcil, i més polèmic, és la puja d'impostos. Encara més en un estat en què només l'IVA (impost sobre el valor afegit) representa gairebé el 25% dels ingressos fiscals públics. L'escenari és el següent: els ingressos públics s'han ensorrat a conseqüència d'una recessió que aboca l'economia al cercle viciós de menys renda, menys consum, menys beneficis empresarials i, per tant, caiguda dels ingressos a través dels impostos indirectes (IRPF i impost de societats). I, d'una altra banda, la despesa pública es dispara amb mesures per a compensar la caiguda de l'activitat econòmica, com ara les ajudes de 426 euros per a deso-

cupats sense dret a prestació o el pla E d'estímul a la creació d'ocupació.

Ben rebuda per pocs i criticada per molts, l'alça d'impostos que entrarà en vigor al juliol a través de l'IVA i l'IRPF tindrà conseqüències directes sobre el consumidor domèstic. La majoria de productes i serveis passaran de ser gravats amb el 16% al 18%, i del 7% al 8% en el cas dels aliments i serveis com ara l'allotjament en un hotel. Els productes de primera necessitat, en canvi, mantindran l'IVA del 4%. D'una altra banda, la tributació de les rendes de capital augmentarà del 17% al 19% per als primers 6.000 euros i al 21% per als següents trams. Aquesta tributació grava el conjunt dels instruments d'estalvi, des de les tradicionals llibretes fins a les assegurances i dividendes, els increments patrimonials i els dipòsits bancaris.

Qui pagarà l'augment? Aquesta puja del 2% del preu dels productes pot semblar assumible, però en una economia que justament no avança prou perquè té el consum estancat es considera un cop dur. Un IVA més elevat pot tenir dos efectes ben diferents. És previsible que abans del juliol creixin les vendes, però aquesta eufòria per consumir abans que tot s'apugi de preu podria ser utilitzada pels comerciants per encarrir els productes. D'una altra banda, els experts alerten que aplicar la reforma fiscal el mes de juliol podria ser precipitat si aleshores l'economia espanyola encara no dona mostres de recuperació, perquè, en aquest cas, el consum es podria contreure encara més pel rebuig del consumidor a l'alça de preus.

A curt termini, els efectes de la mesura en el consumidor domèstic recauran sobretot en les rendes mitjanes. L'IVA és un impost que, en termes relatius, redueix el seu pes a mesura que augmenta la renda, de manera que, una vegada executada la puja, els qui tinguin un poder adquisitiu més elevat podran destinar més diners a l'estalvi. En paral·lel, és lògic d'esperar que l'augment de l'IVA es traslladi als preus finals, en alguns casos íntegrament i en uns altres parcialment, perquè els comerciants decideixin d'amortir part de la pujada per no perdre possibles vendes, sobretot tenint en compte que

si l'economia no es recupera aviat, les rendes de moltes famílies continuaran baixant i, per tant, encara es frenarà més el consum.

Els comerciants patiran més. En el cas espanyol, en què el creixement econòmic depèn molt del consum, augmentar l'IVA pot significar un fre en la despesa de les llars i les empreses, del qual els autònoms i els petits empresaris seran els principals afectats. Molts comerciants es trobaran obligats a assumir aquest 2% d'augment per no modificar els preus de venda. La distribuïdora Carrefour ja ha anunciat que, tret de casos aïllats en què els marges siguin molt estrets i puguin originar pèrdues, la puja de l'IVA no farà canviar els preus.

Inditex, el grup tèxtil galleg líder mundial en vendes de moda (Zara, Kiddy's Class, Massimo Dutti, Pull and Bear, Berskha, Stradivarius, Oysho, Zara Home i Uterqüe), tampoc no traslladarà al consumidor l'alça de l'IVA: "Tal com ja vam fer al Regne Unit, Alemanya i Portugal, no tenim previst de fer notar l'augment de l'IVA ni apujar preus", afirma Pablo Isla, vice-president del grup. L'anunci d'Inditex s'afegeix al que ja han avançat més cadenes, com ara H&M i C&A. Sobre el total de vendes d'Inditex a l'estat espanyol —una mica més de 3.500 milions l'any passat—, el 2% representa deixar d'ingressar uns 70,5 milions d'euros.

Les diverses empreses implicades en la cadena de distribució, és a dir, fabricants, transportistes, empreses de serveis i, sobretot, els botiguers, probablement es trobaran obligades a absorbir part de l'alça si no volen perdre clients, com ja ha passat en puges impositives anteriors.

En aquest context, les declaracions recents de la ministra espanyola d'Economia, Elena Salgado, en què donava per fet que la meitat de la pujada serà absorbida pels comerciants, han indignat el sector empresarial. Miquel Angel Fraile, secretari general de la Confederació de Comerç de Catalunya, confia que els botiguers "faran un esforç per tal que l'impacte en els preus sigui com més petit millor i els consumidors no en resultin afectats", si bé adverteix que hi ha un

Tipus impositius de la UE

	tipus general	tipus reduït*
Luxemburg	15%	3%
Xipre	15%	5%
Madeira i Açores (Portugal)	15%	4%
Estat espanyol**	16%	4%
Regne Unit	17,5%	0%
Malta	18%	0%
Estònia	18%	0%
Letònia	18%	5%
Lituània	18%	5%
Grècia	19%	4,5%
Països Baixos	19%	6%
Alemanya	19%	7%
República Txeca	19%	5%
Eslovàquia	19%	10%
Romania	19%	9%
França	19,6%	2,1%
Hongria	20%	5%
Itàlia	20%	4%
Àustria	20%	10%
Bulgària	20%	7%
Eslovènia	20%	8,5%
Portugal	21%	5%
Irlanda	21%	0%
Bèlgica	21%	0%
Finlàndia	22%	0%
Polònia	22%	0%
Suècia	25%	0%
Dinamarca	25%	--

* El tipus més baix, imposit als productes considerats de primera necessitat.

** El juliol del 2010 l'executiu espanyol apujarà l'IVA al 18%.

FONT: Comissió Europea.

límit a partir del qual es posa en risc la viabilitat de molts negocis de comerç.

De fet, a tot l'estat espanyol l'any passat es van suprimir 100.000 llocs de treball en aquest sector, i tot apunta que el 2010 es tancarà amb molts milers de llocs destruïts. Els comerciants tenen clar que la puja de l'IVA no afavorirà únicament la reactivació de l'economia, sinó que motivarà més estancament. Per això el col·lectiu defensa que l'alça d'impostos hauria d'anar acompanyada d'incentius fis-

cals a les famílies per a l'adquisició de béns per a la llar i per a la reforma i la rehabilitació d'habitatges. Per exemple, un televisor de plasma d'alta gamma que avui costa 1.299 euros amb un 16% d'IVA s'encarirà de 25 euros al juliol, i un vehicle tipus registrarà un augment de 450 euros, a banda que el fons d'ajudes del pla 2000E per a la compra de vehicles s'haurà esgotat a mitjan any.

135 euros per família. Sigui com sigui, la pujada de tipus de l'IVA costarà a cada família uns 135 euros de més (2.313 milions a tot l'estat), segons les estimacions fetes a partir de les previsions de l'executiu espanyol contingudes en el pla d'estabilitat que va trametre a Brussel·les per defensar l'increment de l'IVA. L'executiu espanyol espera que la mesura porti un augment addicional dels ingressos propis d'uns 5.150 milions d'euros els primers dotze mesos després de l'entrada en vigor del nou IVA. D'aquests, 1.900 milions es recaptaran el 2010.

No obstant això, arribar a aquesta xifra depèn de molts factors: més enllà de si els empresaris poden traslladar l'augment fiscal al preu de venda, cal tenir en compte la tipologia de la despesa domèstica. Si els consumidors es decanten per comprar béns duradors, que tributen al tipus general i no al reduït o superreduït, la recaptació serà més alta. De fet, en alguns altres països en què s'ha apujat l'IVA, com ara Alemanya o el Regne Unit, la compra de productes duradors –per exemple, una màquina de rentar o un cotxe– es va accelerar el trimestre anterior a la puja, va caure el trimestre de l'entrada en vigor i es va recuperar el següent.

D'una altra banda, el comportament del mercat immobiliari resultarà vital per a fer créixer els ingressos públics. En principi, les mesures fiscals aprovades o anunciades pel govern espanyol conviden a adquirir un habitatge el 2010, perquè el qui en comprí un de nou abans del juliol tindrà la tranquil·litat de no resultar afectat per l'augment del tipus reduït del 7% al 8%. A

més, és previst d'eliminar la deducció per adquisició d'habitatge a partir del 2011 per als nous compradors amb rendes superiors a 24.000 euros.

Paral·lelament a l'augment d'impostos, l'executiu de Rodríguez Zapatero també pretén retallar de 50.000 milions d'euros la despesa pública fins el 2013. Ambdues mesures pretenen un objectiu que avui sembla massa llunyà: que el dèficit de l'estat torni a nivells propers al 3% del PIB el 2013, tal com exigeix el pacte d'estabilitat de la Unió Europea.

L'impacte en els sectors econòmics. Alguns sectors de l'economia graven un tipus d'IVA reduït, de manera que l'impacte de la reforma hauria de ser-hi menor. És el cas de la restauració i el turisme, que passaran del 7% al 8%. Així, per exemple, un viatge organitzat que costi 1.000 euros, a partir del juliol tindrà un augment de 10, i un menú de 10 euros en un restaurant n'hauria de costar 10,10.

Un sector especialment preocupat és l'immobiliari. Els promotors i constructors d'habitatges nous han advertit que la puja de l'IVA posarà més bastons a les rodes a la necessitat de desfer-se de l'estoc acumulat de pisos pendents de vendre. Un habitatge de 300.000 euros de nova construcció, al juliol passarà a costar 303.000 euros. El sector de l'automòbil també tem els efectes de la pujada, que, en aquest cas, igual com el comerç de béns i serveis generals, tindrà una alça de l'IVA fins al 18%. Comprar un cotxe aprofitant-se del pla 2000E significa un mínim de 500 euros de bonificació, però quan aquestes ajudes s'acabin, el vehicle costarà de mitjana 450 euros més –per a un preu de 21.000 euros– i, a més, no tindrà aquesta ajuda pública. Fet i fet, seran 1.000 euros més que pagarà el qui vulgui canviar-se el cotxe.

D'aquesta reforma impositiva només en queden exclosos els productes i serveis vinculats a les finances, la sanitat, l'assistència social i l'educació, a més dels productes considerats de primera necessitat, que mantenen el tipus impositiu al 4%. Això no obstant, a la pràctica hi creixerà el cost de les compres de resultes de la puja de

EL TEMPS

La ministra espanyola d'Economia, Elena Salgado, es defensa de les crítiques per la puja de l'IVA adduint que a Europa aquest impost és més elevat. Amb la reforma, confia a contenir la despesa pública.

l'IVA, que es traslladarà previsiblement al consumidor a través del preu dels béns i serveis.

A Europa paguen més. L'augment del 16% al 18% de l'IVA deixarà encara l'estat espanyol a la part baixa d'Europa pel que fa a aquest gravamen. El fet que l'estat espanyol presentés un tipus general d'IVA sensiblement inferior a la resta de grans països de la UE ja feia preveure que tard o d'hora aquest impost s'aproximaria a les taxes de les altres economies europees. Dinamarca és el país que té l'IVA més alt, d'un 25%, i, a més, no té un impost reduït per a cap producte. A l'altre extrem, Luxemburg i Xipre són a la franja més baixa d'aquest impost permesa per la UE, el 15%.

Però qui es va treure de la màniga aquest impost tan antipàtic per al consumidor? França, el 1954, concretament l'inspector de finances Maurice Lauré. Des de la signatura del tractat de Roma el 1957 es van preveure disposicions fiscals a favor d'una harmonització de les polítiques fiscals. Sota la idea de construcció d'un mercat únic, era necessari de preveure una competència fiscal entre els estats membres sobre els béns de consum. Avui, les decisions que concerneixen la fiscalitat i, per tant, l'IVA, es prenen per unanimitat al consell de ministres. Les regles actuals estableixen un mínim del 15% i dues taxes reduïdes per a productes especials. Si l'any 1965 només hi havia dos països al món que aplicaven un impost general sobre el consum similar a l'IVA, avui la llista de països amb aquest impost n'inclou uns 135. Tots els països desenvolupats, llevat dels Estats Units, disposen d'un tribut sobre el consum.

Si bé a la UE no hi ha harmonització fiscal, fa anys que diversos dirigents advoquen per crear un IVA verd sobre els productes nocius per al medi o que no respectin plenament la normativa ambiental. Aquest impost afectaria sobretot les importacions de la Xina i més països en via de desenvolupament. A la vegada, també aposten perquè els productes verds tinguin un IVA més baix, com a mesura per a fomentar la compra d'aquests productes entre els consumidors europeus i posar una certa barrera als extracomunitaris.

EL TEMPS

Les vendes d'automòbils han remuntat des que l'executiu espanyol va impulsar un pla d'ajudes. Però amb l'alça de l'IVA els cotxes s'encariran una mitjana de 450 euros a partir del juliol.

Sigui com sigui, a curt termini sembla difícil una harmonització fiscal a la UE en matèria d'IVA, precisament perquè aquest impost és vist pels estats com una eina modelable per a poder competir en un mercat cada vegada més global. França, per exemple, lluita per tenir una taxa del 5% o el 5,5% al sector de l'hoteleria i la restauració, perquè hi és un sector molt potent. Però aquesta aspiració francesa topa de ple amb Alemanya, que ha pujat de tres punts l'IVA sobre aquests serveis.

La justificació de la puja. “Tenim un compromís raonable entre reduir el dèficit, cosa que hem de fer imperativament, i no danyar la recuperació econòmica”, assegurava el secretari d'estat d'Economia espanyol, Carlos Ocaña, que va afegir que al juliol, quan s'elevi al 18% la taxa normal de l'IVA i al 8% la taxa reduïda, la situació ja serà clarament diferent. D'una altra banda, el president de l'executiu espanyol va atiar encara més la polèmica en assegurar que l'alça de l'IVA és “un sacrifici assumible per als espanyols”, i que ara és un “bon moment per a fer-ho”. Per a ell, al juliol l'estat ja serà en la “via de recuperació econòmica”. Això, afegit a la baixa inflació, significarà que l'impacte de la pujada de l'IVA en l'economia espanyola serà “mínim”, va sentenciar Zapatero en ser pregun-

tat sobre els perjudicis que causaria la mesura en les rendes baixes i mitjanes que més pateixen la crisi.

Amb el conjunt de mesures fiscals, l'estat cerca ingressos essencials per fer quadrar uns comptes públics deficitaris, que s'han trobat afectats per dos fets: d'una banda, la caiguda dels ingressos a conseqüència d'una reducció del dinamisme de l'economia; i d'una altra, un fort augment de la despesa arran d'una demanda més gran de prestacions socials i del cost dels diversos plans d'estímul.

Un estudi sobre l'economia europea el 2010 elaborat per la Fundació BBVA justifica l'augment de l'IVA en l'escalada del dèficit i el deute públic, tot i que adverteix que l'augment dels impostos a l'estat podria minimitzar-se a llarg termini amb un pla de reformes del mercat laboral i del sistema de pensions que fos “creïble”. “Arran de la crisi i les perspectives de dèficit i deute, és bo de proposar un creixement d'impostos amb vista al futur; ara bé, la cosa més difícil és saber quan aplicar-los i si és oportú de fer-ho al juliol”, va explicar a la presentació de l'estudi el professor de l'escola de negocis IESE Xavier Vives, que va advertir que un augment fiscal prematur podria dificultar la sortida de la crisi.

Gemma Aguilera